

**Опис досвіду роботи
вчителя української мови та
літератури
Лашти Світлани Дмитрівни**

Головна роль у вихованні дитини, у підготовленні її до самостійного життя, до вміння приймати рішення, бути конкурентно спроможною особистістю належить закладу освіти. Кожна дитина приходить до школи зі своїм баченням світу. І те, з яким багажем знань вона піде в дорослий світ, залежить як від дитини, так і від самого вчителя. Головна мета моєї роботи - щоб дитина сама усвідомила, для чого їй потрібні знання і як вона зможе застосувати їх у майбутньому. Також вважаю, що маю формувати та виховувати на уроках рідної мови та літератури національно свідому, інтелігентну, високоосвічену особистість, патріота нашої Батьківщини. А для того щоб іти в ногу з часом і постійно задовольняти запити допитливих і високоерудованих здобувачів освіти, сучасний учитель не може залишатися на старих позиціях і зупинятися на досягнутому. Тому поряд із традиційними методами навчання ніяк не можна обійтися без новітніх технологій. Це співнавчання, в якому і вчитель, і учні є творцями нового.

Важливо навчити дітей розв'язувати навчальні та життєві завдання творчо, а до кінця навчання, щоб дитина «пізнала себе» - оцінила свої слабкі та сильні сторони для прийняття найголовнішого в житті рішення – ким та яким бути.

Я працюю над проблемою: **«Використання інноваційних творчих методів на уроках української мови та літератури з метою покращення інтересу до навчання»**. І помітила, що у школярів починає з'являтися прагнення здобути більше знань, зростає їхнє бажання розвивати свої здібності.

Мета моєї роботи - шляхом використання інноваційних творчих методів повернути втрачений інтерес до навчання, впливати на розвиток кожної дитини з урахуванням її інтересів, мотивів, системи цінностей; стимулювати розвиток здібностей кожної особистості.

Тому у своїй практиці намагаюся впроваджувати новітні технології, інноваційні методи навчання, тематичні уроки. «Відкритий мікрофон», «мозковий штурм»,

«інформаційне гроно», «асоціативний кущ», «карта візуалізації», «займи позицію», «незакінчене речення», «лист до героя твору», «лист до вчителя» - ось далеко не повний перелік прийомів, які я застосовую у своїй роботі. Наприклад, «лист до вчителя» використовую найчастіше на етапі мотивації навчальної діяльності. Учні мають висловити власну думку про те, чого вони очікують від уроку (що хочуть дізнатися, чого навчитися, що пригадати), виходячи з теми. У такий спосіб проводиться і етап підсумку уроку. Метод «займи позицію» використовується, щоб учні могли довести і обґрунтувати свою точку зору, відповідаючи на питання за схемою:

— я вважаю... — тому що... — отже, ...

Найчастіше цей метод навчання я використовую на уроках літератури при обговоренні проблемних питань. На основі прочитаного твору учні можуть свідомо довести або спростувати твердження, зробити певні висновки.

Часто використовую метод «візуалізація», який допомагає здобувачам освіти краще й, що важливо, надовго запам'ятати матеріал.

На уроках літератури я також використовую методи кооперативного навчання:

робота в парах, в малих групах.

Також проводжу інтегровані уроки, які дають можливість краще зрозуміти учням зв'язок між предметами (українська мова,

література – історія, образотворче, музичне мистецтво, світова література та інші).

На уроках літератури при аналізі ліричного твору для кращого розуміння учнями поезії використовую елементи образотворчого мистецтва і музики.

Наприклад, при вивченні творчості Лесі Українки даю учням домашнє завдання: намалювати ілюстрацію до поезії, тоді на основі цих малюнків шляхом порівняння розкриваємо ідейно-художній зміст вірша. А якщо ця поезія покладена на музику, то використовую ще й пісню для кращого розуміння твору. При вивченні фольклору слухаємо народні пісні, балади, думи.

Після прослуховування порівнюємо сприйняття твору, звертаємо увагу на нові емоції, що з'явилися після прослуховування аудіозапису.

Вивчаючи на уроках літератури у 5 класі казку «Фарбований Лис» Івана Франка, порівнюємо її із індійською народною казкою «Фарбований Шакал». Діти залюбки знаходять спільні та відмінні риси героїв у цих творах.

На уроках української літератури в старших класах при аналізі художнього тексту часто використовую знання з інших гуманітарних галузей – філософії, історії,

мистецтвознавства, народознавства. Так, аналізуючи твір І.Багряного «Тигролови», ми не можемо не звернутися до історії. Одинадятикласники, пригадавши період

Ігрові елементи на уроках української мови

хоб...і	брут...о	буд...ист
оперет...а	ім...ігрант	піц...а
віл...а	Тал...ін	спает...і

894(О.а)	211(Д.а)	466(З.а)
952(Р.а)	787(О.а)	41(М.а)
575(Д.а)	649(Р.а)	128(М.а)

Змійка

Створи змійку слів, використавши одне правило

ні/в/що

Лашта Світлана, 20 група

Сталінських репресій, краще розуміють образ Григорія Многогрішного, що дає змогу правильно оцінити тогочасну реальність. Вивчаючи « Кайдашеву сім'ю» І.С.Нечуя-Левицького або «Енеїду» І.П.Котляревського, ми обов'язково згадуємо українські народні

звичаї, обряди і традиції, бо література, як і інші види мистецтва, тісно пов'язана із життям народу і відображає всі сфери людського буття. Взаємодія з різними видами мистецтва сприяє кращому розумінню мистецьких творів, розвитку інтелекту, мисленню і взагалі естетичному вихованню молодшої людини.

На уроках української мови теж застосовую різні творчі методи та різні види робіт. Особливу увагу приділяю добору текстового матеріалу до уроку, звертаю увагу на тексти, що відображають загальнолюдські цінності: любов до людей, доброту, милосердя, чесність, бережливе ставлення до природи та інше. Пропоную учням самим створювати тексти різних стилів, типів мовлення. «Нове життя – нового прагне слова», тому все частіше починаю проводити тематичні уроки з мови. Дуже цікаво проходять уроки з розвитку зв'язного мовлення, на яких якнайкраще дітям вдається розкрити свій талант.

У своїй практиці широко застосовую такі активні методи навчання, як самостійна робота, проблемні і творчі завдання,

АНТИДИКТАНТ

Маловиписане слово розкинулося перед очима. Таких слів на українській мові багато. Рання осінь забарвила усі дерева і кущі.

Маловиписане село розкинулося перед очима. Таких слів на українській мові багато. Рання осінь забарвила усі

АБЕТКОВИЙ

Наприклад:

- Словникові слова: Абрикос, бензин, велосипед, горизонт, дециметр...
- Орфограма (М'який знак): альбом, боротьба, вогонь, гусинь, донька...

АНТОНІМІЧНИЙ

Наприклад:

- Акуратний - ... бідний - ... білий - ... важкий - ... великий - ... вийді - ... вечір - ... гарячий - ... глибокий - ... говорити - ... добро - ... друг - ... дикий - ... жар - ... і т. д.
- Цього разу він ішов повільніше. - Цього разу він ішов швидше. Почалась холодна зима. - Закінчилась тепла зима.

ПРИКМЕТНИКОВИЙ

Наприклад:

- Вибрати прикметники до слова. Учень дістув прикметники, які можна додати до іменника. Річка (яка?) бурхлива, стрімка, чиста, широка, багата, гірська, спокійна, глибока, зовнішня.
- Самостійно написати звіт про подорож до лісового парку (з використанням прикметників).

ЛЕКСИЧНИЙ

Наприклад:

- Самостійно написати звіт про подорож до лісового парку (з використанням прикметників).
- Місце проживання людини або місце перебування організації, установи, підприємства.

ОРФОГРАФІЧНИЙ

Наприклад:

Весна, наслідок, гілля, абрикос, сім'я, духмяний, абзац, зазд, об'ява, пенськ.

ОРИГІНАЛЬНИЙ

Наприклад:

- Розподілити слова в три стовпчиків: іменники, прикметники, дієслова. Гішо, знайшов, навічаний, хлопчик, дісок, биконий, ікачок, лобочка, поларував, слончий, грибок, глибока, зовнішня, текст, який

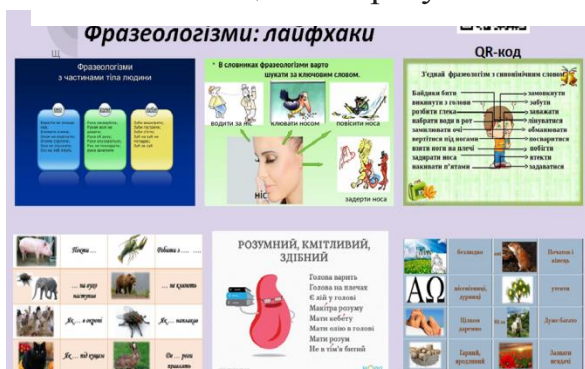
дослідницькі та пошукові вправи, ігрові вправи, діалог, дискусія, метод проєктів, самостійне спостереження, бесіда тощо. Часто на уроках літератури у середніх та старших класах при вивченні творчості письменників використовую презентації власні та створені самими дітьми, які також поглиблюють інтерес до навчання. Так, при вивченні твору Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» у 5 класі ми з учнями для кращого розуміння тексту створили маршрутну карту у вигляді презентації, яка

дала змогу прослідкувати весь шлях, який подолали мандрівники у пошуках шаблі. Діти були дуже зацікавлені таким видом роботи.

Самостійна робота здійснюється шляхом добору ефективних вправ, завдань з урахуванням

випереджального навчання. Спонукаю учнів до розуміння, що для успішної самостійної роботи потрібно бути уважним і спостережливим, вміти запам'ятовувати, виконувати розумові операції, цінувати й раціонально розподіляти час, фіксувати прочитане, побачене, прослухане (у вигляді тез, конспекту, реферату, анотації, рецензії та ін.). Цей метод є ефективним на уроках із розвитку зв'язного мовлення, а також на уроках вивчення нового матеріалу та закріплення вивченого. Щодо різноманітності домашніх завдає та їх перевірки, то використовую роботу з підручником, довідковою літературою, спостереження, самоперевірку і взаємоперевірку. Практикую також бесіди на теми: «Як готувати уроки», «Як готуватися до написання твору», «Бережи хвилину» та інші. Важливою умовою ефективності самостійної роботи учнів є систематичний контроль за виконанням домашніх завдань, об'єктивна оцінка їх результатів.

Одним із засобів організації самостійної науково-пошукової роботи я застосовую випереджально-пізнавальні завдання. Вони спрямовують учнів на самостійне оволодіння матеріалом до його вивчення за програмою на уроці. Ці завдання учні виконують добровільно. Вибір та виконання їх здійснюю з урахуванням інтересів та навчальних можливостей. Випереджальними завданнями є читання додаткової та художньої літератури, спостереження за явищами природи та суспільного життя, практична та дослідницька робота складання власних завдань, пошук навчального матеріалу. Метою застосування випереджальних завдань вбачаю стимулювання учнів до самостійної роботи, формування у них позитивної мотивації до навчання, готовності до самоосвіти. Виконання індивідуальних завдань учнями з високим та середнім рівнями пізнавальної діяльності спрямоване на поглиблення та розширення знань, розвиток творчих здібностей, учням з низьким рівнем пізнавальної діяльності такі завдання даю з метою розвитку мислення, запобігання та ліквідації прогалин у знаннях. Перед виконанням випереджувальних завдань учні отримують мою допомогу у формі інструктажу, планів, пам'яток, карток-підказок тощо. По завершенні проводжу оцінювання виконаних робіт, повідомлень, вправ, творів, малюнків, доповідей, рефератів.

Таким чином, використання активних методів навчання забезпечує розвиток логічного мислення, активізує пізнавальну діяльність учнів, сприяє розвитку їх творчих здібностей, допомагає вчителю реалізувати навчальні, розвивальні цілі на уроці, а головне – навчає людину вільно почувати себе у спілкуванні.

Мої вихованці беруть участь в олімпіадах із української мови та літератури, конкурсах, мають певні результати та отримують великий досвід.

Здобутки моїх учнів на II та III етапах конкурсів та олімпіади:

2016-2017 н. р.

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика, II етап

III місце - Дронь Анастасія (5 –Б кл)

II місце - Паук Тетяна (6-А кл)

II місце – Семенюк Дарина (8-Акл)

Міжнародний мовно-літературний конкурс ім. Т.Г. Шевченка, II етап

II місце - Паук Тетяна (6-А кл)

III місце – Срібна Анастасія (8-Акл)

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови та літератури, II етап

III місце – Семенюк Дарина(8-Акл)

Всеукраїнський конкурс учнівської творчості « Об'єднаймося ж, брати мої»

I місце – Ткач Степан (8-Акл) -II етап

III місце – Ткач Степан (8-Акл) – III етап

2017-2018 н. р.

Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури, II етап

III місце -Паук Тетяна (7-Акл);

III місце – Семенюк Дарина (9-Акл)

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика, II етап

III місце – Дерів Віталій (6 –Б кл)

III місце - Паук Тетяна (7-А кл)

II місце – Семенюк Дарина (9-Акл)

Конкурс дитячо-юнацької творчості « Рятувальник - професія героїчна» у

номінації «Літературний твір», II етап

I місце – Ткач тепан (9-Акл)

II місце Сметанюк Анастасія (6-Бкл)

2018-2019 н. р.

Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури, II етап

III місце –Лиса Олена (7-Бкл)

III місце – Паук Тетяна (8-Акл)

II місце - Семенюк Дарина (10-Акл)

III місце – Турецька Даяна (10-Б кл)

Міжнародний мовно-літературний конкурс ім. Т.Г. Шевченка, II етап

I місце – Дронь А. (7-Бкл)

III місце Паук Т. (8-А кл)

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика, II етап

III місце -Паук Тетяна (8-Акл)

III місце – Роєк Юлія (8-Акл)

II місце – Семенюк Дарина (10-Акл)

III місце – Турецька Даяна (10-Б кл)

2019-2020 н. р.

Всеукраїнська олімпіада з української мови та літератури, II етап

II місце -Паук Тетяна (9-Акл)

II місце – Семенюк Дарина (11-Акл)

Міжнародний конкурс з української мови ім. Петра Яцика, II етап

II місце –Роск Юлія (9-Акл)

III місце – Паук Тетяна (9-Акл)

III місце - Семенюк Дарина (11-Акл)

У 2020-2021 н.р. 44 мої учні брали участь в осінньому та зимовому турах олімпіади з української мови на сайті «Всеосвіта». В результаті двох турів 18 учнів мають дипломи за I місце, 10 – за II місце, 8 – за III місце.

Таким чином, при підготовці до кожного уроку слід пам'ятати, що саме там ми вчимо дітей мислити, аналізувати, узагальнювати, творити, тому що все це сприяє розвитку пізнавальних здібностей, формуванню особистості дитини, її духовного світу.

